

Interne audit op een tweesprong

Interne audit en accountancy in volle ontwikkeling in de Belgische ondernemingen

Jean-Jacques Baudet
Accountant
Docent UCL en FUCaM

Bruno Colmant
Accountant
Docent dr. HEC/ULg

Sinds de Enron-affaire en de beursschandalen van het begin van het millennium maakt de interne controle van de ondernemingen een versnelde ontwikkeling door. Deze controle is niet meer beperkt tot een boekhoudkundig nazicht: ze is uitgebreid tot het beheer van de operationele of financiële risico's. In de praktijk wordt deze taak in de grote ondernemingen gedelegeerd aan twee actoren: de bedrijfsrevisoren (of externe auditoren) en de interne auditoren. Deze twee beroepen met dezelfde naam delen één controletaak, maar vanuit een elkaar aanvullende invalshoek.

De bedrijfsrevisor wordt door de algemene vergadering benoemd. Hij beschikt over een wettelijk voorrecht, met name de certificatie van de rekeningen. Zijn belangrijkste opdracht is de beoordeling van de kwaliteit van de financiële verslaggeving, die zelf steunt op boekhoudkundige controles. De interne auditor, daarentegen, oefent een functie uit binnen de onderneming. Hij moet ervoor zorgen dat de onderneming

over het nodige instrumentarium beschikt voor een afdoende interne controle. In het kader van deze opdracht analyseert hij de procedures en de controleomgeving en formuleert hij aanbevelingen om deze te verbeteren.

Het belangrijkste verschil tussen de externe audit en de interne audit is dat de laatste ondergeschikt is aan de directie van de onderneming. De kwetsbaarheid van de interne-auditfunctie is de rapportering. Omdat de interne audit geen reglementaire legitimiteit (en dus geen contractuele onafhankelijkheid) bezit, dreigt de functie afgeblokt te worden. Daarom bevelen de corporate governance-codes aan dat de interne auditoren rechtstreeks toegang zouden krijgen tot de niet-uitvoerende bestuurders die het auditcomité vormen. De rechtstreekse toegang van de interne auditor tot deze bestuurders staat borg voor een onafhankelijke evaluatie van de kwaliteit van de interne controle.

We bemerken een dubbele controlefocus. De externe auditor, die aangesteld is door de algemene vergadering, moet blijk geven van een onafhankelijk oordeel ten aanzien van het geheel van de protagonisten van het ondernemingsleven. De interne auditor, daarentegen, moet zich ook onafhankelijk opstellen, vooral tegenover de organen van het rechtstreeks bestuur van de onderneming. Deze twee modaliteiten van onafhankelijkheid vloeien samen tot behoorlijke informatie van de bestuurders, wier rol des te belangrijker is als de onderneming beursgenoteerd is. Op termijn kan de vraag rijzen hoe deze twee taken beter te integreren. In sommige landen, zoals in Nederland, is men duidelijk overtuigd van de complementariteit van beide activiteiten, en behoren de interne en de externe auditoren tot eenzelfde beroepsinstituut.

Ook in België zou een dergelijk debat op de maat van de professionalisering van de interne auditoren kunnen ontstaan. De meesten hebben zich trouwens al aangesloten bij een vereniging van wereldformaat die professionele getuigschriften uitreikt, gespecialiseerd per sector. Heel wat Belgische interne auditoren combineren dat getuigschrift met een diploma accountancy. Dat pleit voor een geïntegreerde visie op de boekhoudkundige controle van de ondernemingen. Moet het beroep van interne auditor, als zodanig, wettelijk worden erkend? Binnen het perspectief van de verruiming van de cijferberoepen (bedrijfsrevisoren, accountants en boekhouders) is dat niet uitgesloten. Maar dat is ook niet de enige denkpijpe, want een interne auditor oefent nog vaker een functie uit dan een beroep.

In de marge van deze problematiek rijst de vraag betreffende de uitbesteding van de interne audit, zoals door sommige revisorenkantoren wordt aangeboden en gepromoot. Dergelijke uitbesteding wijst zowel op

het nut van de interne audit als op de technische complementariteit ervan met het bedrijfsrevisoraat.

Maar deze piste kan nog worden uitgediept. Waarom zouden we niet aannemen dat op termijn, en ondanks het gebrek aan reglementaire erkenning, de rol van de interne audit wordt doorgetrokken in de richting van een attest dat geïntegreerd wordt in de jaarrekening van de onderneming, een attest dat betrekking heeft op de werkzaamheden van de interne audit en verschilt van dat van de externe auditor? Dergelijke vermelding zou de taak van het auditcomité, één der hoekstenen van de code-Lippens, bevestigen. Daarnaast zou de interne auditor kunnen worden betrokken bij de bevestiging en de certificatie van de maatschappelijke aansprakelijkheid van sommige ondernemingen (milieu-, sociale aangelegenheden, enz.).

Kortom, door zijn grensoverschrijdende kennis draagt de interne audit bij tot de behoorlijke werking van de controle op de onderneming. Dit beroep staat ongetwijfeld voor belangrijke keuzen. De vraag is hoe de deskundigheid ervan te integreren in de bevoegdheden van de externe auditoren. Een andere vraag is of de deskundige kennis van de interne audit kan worden bevestigd door een jaarlijks attest.

Dat zal misschien de kwestie oproepen van de wettelijke erkenning van de titel van interne auditor, die zou kunnen worden gekaderd in een bijzonder activiteitsdomein, zoals voor de accountants geldt. Momenteel reguleert het beroep zichzelf en heeft het systemen ontwikkeld om de erkenning van de beroepskwalificaties te peilen. Het is dus niet uitgesloten dat het een maturiteit bereikt die de reguleringsautoriteiten niet onberoerd laat. •